

Szerkesztési iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése,
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénsek és hír-
pénsek elküldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes lap ára 10 kr.

Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottak.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.

Nyitótéri cikkeket
sorozatként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Bándi Vazul.

Csik-Szereda, jul. 21.

Nálunk Csikban nem szokás embereket dicsérni, különösen nem azokat, kik itthon valamely közpályán a köznek csendes munkálkodással használva, áldásosan működnek. Nálunk az a szokás, hogy egyesek munkálkodását s annak eredményét szigorúan bíráljuk s ha lehet hibákat és czélszatokat fedezünk fel a legönzertlenebb és legiparkodóbb munkásság eredményeiben is. Ha ez a nagy hiba nem az emberi természet általános hibája volna, sajnós következtetéseket kellene vonnunk társadalmi életünk viszonyaira. Így azonban megalkuszunk a körülményekkel s csak egyszerűen konstatáljuk, hogy az emberi természet ősi forrásából eredő kicsinyes féltékenység alig engedi meg, hogy nekünk jeles férfaink legyenek. Ez az oka, hogy nagyon sok jeles férfinak, kinek tehetségei, munkássága és szorgalma messze tulszárnyalja azt a kört, melyben működik, nálunk örökre eltemetve marad a helyett, hogy nemes munkásságának nagyobb tér nyilván, tehetségeit egy vármegye határánál nagyobb téren, a közhaza javára értékesíthetné. Hol halott vagy olvasott valaki olyan csiki emberről, kinek valamely téren érdemei volnának? Más vármegyék jelesebb férfait országos ügyek élére szólítják s kiragadják a provinciális szűk körből. A mieink itthon rekednek és itthon halnak meg csendes resignációval. Ez a mi levegőnk annyira ragadós még az államhivatalnokokra is, hogy habár ők a hivatalos rangsorozatban fokról-fokra kellene haladjanak, ha egyszer Csikba kerültek mint ilyenek, alig tudnak valaho-

gyan innen egy rég megérdemelt magasabb állásba felebb emelkedni.

E körülményekből én távolról sem azt magyarázom, mintha mi általában szűkölködnénk jelesebb tehetségekben, vagy érdemes férfiakban, hanem egyszerűen azt, mert férfaink tehetségét mi magunk nem törekszünk becsülni és ama becsülésünknek hangot is adni.

A mai világban avval az ősi szerénységgel, mely fajunkat jellemzi s mely az önbecsérzet magasztos tudatával jutalmazta a valódi férfiut, vajmi csekély eredményt lehet elérni; mert ma egyes emberek után indul az egész világ s az azok által képviselt eszmékért lelkesedik. Ma jeles emberek lesznek sokan és sokan olyanok, kikben alig van azon jelességnek csak egy szikrája; kik jelességüket a jól kihasznált reklám eszközökkel érik el.

Annál inkább kötelességünk hát, hogy itthon egymás valódi tehetségeit megbecsüljük.

A fennebbieket bevezetésképen el kellett mondjuk, azon nálunk szokatlan eljárás mentéségetül, hogy cikkünk címeül egy férfiú nevét írjuk.

Bándi Vazul, a csiksomlyói főgimnázium jeles igazgatója a vezetése alatt álló iskola történetét s ebben vármegyénk kulturális történetének egyes vonatkozásait egy vastag kötetben a napokban bocsátotta közre mint a gimnázium mult iskolai évi értesítőjét. A munka nagysága, fáradságos összeállításása s az adatoknak tanulmányában alapuló kidolgozása, valódi hálára kötelezi Csikvármegye minden művelt polgárát. Nem is a mun-

kát akarjuk itt méltatni, mert azzal lapunk más helyén foglalkozunk bővebben; hanem csak köszönetet akarunk az írónak mondani. Az a hazafias szellem, mely minden sorából kiolvasható s az a nagy szeretet, melylyel mindenhol az általa vezetett és általunk féltékenyen őrzött iskola ügyeiről tárgyal, őt legméltóbban jellemzi és dicséri.

Eddig is örömmel szemléltük Bándi Vazul működését az iskola élén, most sokszoros örömtünkre szolgál, hogy érdemeit oly meggyőzően tetézte be.

Megnyugvással mondjuk el, hogy ő méltán egyike azon jeleseinknek, kiknek működése nyomot hagy vármegyénk kulturális történetében. S ha működése nem is országra szóló, de érdemes a mi általános becsülésünkre. Isten éltesse őt!

(e.)

Csikmegye közigazgatási bizottság üléséről.

Cs.-Szereda, jul. 20.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága az e hó 13-ról elnapolt rendes havi gyűlését Mikó Bálint főispán ur elnöke alatt ma tartotta meg, melyen a tagok három kivételével jelen voltak, a távol maradottak pedig kimaradásukat igazolták.

Mindenekelőtt felolvastattak az előadói jelentések, melyek különös figyelmet érdemlő mozzanatokat nem tartalmazván, egyszerűen tudomásul vétettek, s mindjárt ezek után tudomásul vétett a törvényhatósági bizottság átirata, melyben dr. Györfy Gyula orsz.-gyűlési képviselőnek közigazgatási bizottsági taggá és dr. Csiky Józsefnek tisztügyeszi helyettesül való megválasztása hozott a bizottság tudomására, s egyúttal az ülésen jelen volt Györfy Gyula bizottsági tagtól az eskü is bevételét.

A gyűlésen előadott többi folyóügyek közül felemlítjük a következőket.

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCZÁJA.

Levél a kiállításból.

Az 1896 a főváros életében is örökre a legszebb esztendő lesz. Ennél ragyogóbb, csodálatosabb nem volt. Bájos, mint az első hálón megjelent gyönyörű hajadon, s mint ennek örökre emlékeztetése lesznek az első bál tündéri emlékei, úgy Budapest is örökre a legszebb esztendői közé fogja számítani a millenniumot.

Nekünk, vidékieknek, nagy örömünk, ha fővárosunkat, hazánk büszkeségét, a csodálatosan szépülő Budapestet meglátogatjuk, de kétszeres örömmel zarándokunk oda ezen évben, midőn ezeréves országos kiállításunk is eilenállhatatlanul ide vonz bennünket.

„Istenem, beh szép ez a Pest, milyen szép! Most csakugyan minden ember szájába adhatjuk ezt a csodálatos kifejező felkiáltást. Tündéri mesés fényben ragyog; a nagy nemzeti ünnepre a legszebb díszet öltötte fel, mely közöt ott pompázik a kiállítás is, csodás drágaságaival, ezredéves történelmünk magasztos emlékeivel, haladásunk nagyszerű vívmányaival, s mindez megelevenítve a tarka, ünnepies néptömegek által, melyek hazánkából, sőt a világ minden tája felől összegyűlnek.

Képzeltetni azt a káprázatos nyüzsgő életet, mely a fővárosban van. Egy óriási hangyaboly, hol az élő teremtetések keresztül kasul tolongnak. Vagy tán az óriási méhkaptár, melyben a zsongó-bongó teremtetések kábítóan kavarnognak,

hogy mézet gyűlthessenek; mi magyarok, a szivünkbe, az idegenek fejükbe.

De hát mindezt magyar ember mondja, a ki tán az örömkönnyek csillogásán kersztül mindent a szivárvány szép színében lát és szemlél s ajka a dobogó szívek szolgája.

Nos, hallottam olyanokat is, kiknek szemében nem csillogtak örömkönnyek s szíveket a felhevült patriotizmus nem dobogtatta.

Éppen abban az időben érkeztek meg az oroszok is nagy birodalmuk minden részéből, az anyaországból, Tifliszből és Sziléziából. Tudhatjuk róluk, hogy nem valami csokós barátaink s ha megdicsérnek bennünket, erre a látott dolgok s meggyőződések indítják, de velünk szemben e kritikát sem tartják lakat alatt; mert mind megannyi telivér pánszláv.

Mondom, a füleimmel hallottam ezeknek a véleményét, a melyet úgy maguk között mondtak egymásnak, s a melyet tehát nem volt mondva csinált udvarias, hizelgő ujsági nyilatkozat.

A kiállítás falujában sétálgattam, azaz sétálgattunk a feleségmmel; jól esett a kukasszó, a csirkék csipegetése s a falusias balzamos illat. A kedves feleség a nagy mulatságban sem feledkezvén meg a vallásosságáról, a templomba vitt. (Itthon is ő szokott oda vinni.) A falu templomban vannak elhelyezve azon becses tárgyak, melyeket Zichy Jenő gróf az ősházában gyűjtött. Történetesen itt találtuk e templom előkelő apostolát, a nemes gróft is, ki az oroszokat kalauzolta s magyarázta nekik a cserkeszek, turkok, kabarok, dogájok, kurdok, tatárok földjéről ho-

zott tárgyakat. A konverzálás francia nyelven folyt s minthogy valamit konyitok ehhez, mi is a csoportokhoz csatlakoztunk s a jó diák figyelmével, vagy inkább az igazhívő áhitatosságával hallgattuk a nemzeti apostolt, a nemes gróft, ki — nem tudom — a feleségem kék szemét, vagy az én érdeklődésemet akarta honorálni, velem is beszélgetésbe állt, s az ázsiai rokonok szavainak magyar jelentését kérdezgeté tőlem. Én valóban hajlandó vagyok hinni, hogy ősi rokonunkat a kabarok és drogájokban kell keresnünk; mert házi eszközeik, fegyvereik, ruházatuk, szavaik és helyneveik a mieinkkel rendkívül sokban hasonlítanak. Sajnálom, hogy részletes jegyzetet nem készítettem, de a többek között különösen emlékezem két festményre, melyek egy kaukázusi falut s egy vizesést ábrázoltak; az elsőnek a neve: Hunsak, a másikkak: Csereg. Ki ne ismerne e szókban a hunságra és a csereg, cseregedez magyar fogalmakra. A pompás és gazdag gyűjteményben a nevek és tárgyak hasonlatosságának se szere, se száma.

E tanulságos és élvezetes napomon mindig az oroszok között forgolódtam, s kilehettem legrejtettebb nézeteiket is. A mit egymás között rólunk, az országról, s kiállításról mondtak, az mind a csodálat, elragadtatás hangja volt. A kiállítás szépsége, nagyszerűsége képzetűket felülmúlta; az ország és fővárosa lebilincselte, népe barátokká tette őket. Elragadtatással beszéltek a maroknyi nemzet erejéről, kulturájáról, gazdag történeti multjáról, szép jövőjéről, melynek megvalósítását a magyar oly biztatón teljesíti.

Csik-Szentimre község egy vasúti állomásnak a község mellett való létesítéséért kereskedelmi miniszter urhoz folyamodván, ezen miniszternek abbéli leírata, hogy a kérést azon értelemben figyelembe nem vette, de kilátásba helyezi, hogy a székelyvasutak építési alapja terhére 1000 frt költséggel Szentimre községben a Timár-utca mellett építendő vonalörbáznál feltételes megállóhely létesíttessék, a bizottság által tudomásul vétetett s arról a község értesítettét határozatott.

Csobotár Gergely és társai tekerőpataki lakosok és birtokosok a nyomásos gazdálkodás vezetésével megbízott előjárásnak azon határozata ellen feleltek, melyszerint a jogosultságnál több marhával legeltetni kívánó birtokosok terhére legeltetési díjakat szabott ki. A felelkezés meghallgatásával az előjárás által illetéktelenül hozott határozatot a bizottság feloldotta s utasította az előjárásról, hogy a mennyiben a nyomásos gazdálkodás ügyének szabályozásánál a birtokosság a jogosultságot felülaladó marhák legeltetési díjairól nem intézkedett, az 1894. évi XII. t. cz. s ahhoz tartozó utasítás értelmében készítsen javaslatot s azt a birtokosság által szabályszerűen tárgyalassa.

Ugyancsak a fennebbi birtokosok kérést adtak be, hogy a tekerőpataki birtokosságnak a nyomásos gazdálkodásra vonatkozó másik határozata jelen évben végre ne hajtassék, illetve annak végrehajtása későbbre halasztassék; minek folytán a bizottság a jogérvényes birtokossági határozatokat a kérelem figyelmen kívül hagyásával érintetlenül hagyta.

Dr. Csizsér Miklós szentmártoni körorvos a megye alispánjának azon határozata ellen, melylyel az 1894. és 1895-ik évek első felében előfordult járványos betegségek megvizsgálása s gyógykezelése alkalmából az egyes községek terhére felszámított költségeket a számlának kellő időben való be nem mutatása miatt nem folyósította, felelkezéssel élvén, a bizottság az alispán végzését annak indokaiból helyben hagyta.

Remete község képviselőtestületének határozat alakban benyújtott abbéli kérése, hogy a község az anyakönyvvezetés terhei és kötelezettség terhei alól felmentessék mivel az 1894. évi XXXIII. t. cz. 7. §-sába ütköző elutasított.

Kein Adolf szépvízi és Antal Sándor mindszenti anyakönyvvezetőknek fizetésfölemelés iránti kérésük a belügyminiszteriumhoz fölterjesztetni határozatott.

Deák Pál remetei jegyző és Tompos Károly csicsói körjegyző a kir. pénzügyigazgató által kiszabott 10—10 frt bírság az ezek által beadott felelkezések folytán töröltetett; azonban a pénzügyigazgató az utóbbira kirótt bírság leírását ki mondó határozat ellen felelkezést jelentett be.

Taschek Gyula ditrói polgári iskolai igazgató az odaváló képviselőtestületnek a polgári iskola fokozatos beszűntetése iránt hozott határozatát megfélelvezvén, a bizottság a képviselőtestület határozatát elvetette, még pedig azon indokból, mert: a kormány komoly szándékát a ditrói polgári iskola államosítása iránt újabb ismételve kijelentette, mennyiben a vallás- és közoktatási miniszter ez évi május 11-én 22581. sz. a. kelt rendeletével utasította a kir. tanfelügyelőt, hogy tegyen kimerítő jelentést arra nézve, hogy az iskolának az állambiztartás által viselendő terhei mily összeget tennének ki? Ez megtörténvén, a fedezetről az 1897. évi állami költségvetésben gondoskodva lesz.

Végül midőn ezek s más kisebb jelentőségű ügyek tárgyalása véget ért, Lázár Menyhért bizottsági tag indítványozta, hogy a brassó-csikszereda-ótopliczai, továbbá a maros-vásárhely-parajd-gyergyószentmiklósi törvényhatósági közutaknak kilátásba helyezett állami kezelésbe vétele kereskedelmi miniszter urnál feliratilag szorgalmaztassék, mit a bizottság egyhangulag elfogadott.

Ugyancsak Lázár Menyhért interpellációt intézett a pénzügyigazgatóhoz azért, mivel a megyei nevelési alapnak jövedelmező pojánai fűrészekre, mindannak daczára, hogy a pénzügyi közigazgatási bíróság és a miniszterium is ezen alapokat adómenteseknek nyilvánította, évről-évre jövedelmi adók vetteknek ki.

Az interpellációra a pénzügyigazgató azonnal érdemleges választ nem adhatván, az kiadatott mielőbbi felvilágosítás adás végett.

Dr. Fejér Antal bizottsági tag a Szereda város közötti vízvezető árkoknak jókarba és a céljának megfelelő állapotba helyezése iránti intézkedés megtételét kérte a bizottságtól. Minek folytán a városi tanácsnak megrendeltetni határozatott, hogy a város közötti vízvezető árkok gondozására a képviselőtestület által alkalmazni rendelt utaszt mielőbb felelősség terhe alatt állítsa be.

I R O D A L O M.

A csiksomlyói róm. kath. főgymnasium értesítője az 1895—96. tanévről című 506 lapra terjedő vastag kötetnek megírásával derék és érdemes munkát végzett a csiksomlyói róm. kath. főgymnasium igazgatója Bándi Vazul. Emeli ezen munka becsét mi ránk — csiki székelyekre nézve a csiksomlyói róm. kath. főgymnasium igen érdekes történetének még érdekfeszítőbb megírása.

Kedves köteleességet vélnünk tehát teljesíteni, ha e nagy fáradsággal és buzgósággal megírt munkát az alábbiakban röviden ismertetjük:

Szerző a gymnasium történetének megírásánál mindenütt pozitív, mondhatni írásbeli adatokat használt, s azért arról „A gymnasium keletkezéséről

Lukács Mihályig, „A XVII. ik század közepétől 1725-ig,“ az I. alatt csak röviden s általános vonásokban foglalkozik. Ezen 6 lapra terjedő részből is sok érdekessé tudhatni meg. Sejtteni lehet azonban, hogy szerző sem ment azon meggyőződéstől, hogy a szent-ferenczrendi szerzeteseknek már a XIII-ik században Csik-Somlyón történt megtelepedésével kezdődik a csiki székelységnek e derék szerzetesek által való iskolai oktatása és mindenféle lelki javakban s jótéteményekben való részesítése. Hiszen talán épen ezért van, hogy a csiki székely e rendtagokat nem szerzeteseknek, hanem ismeretes találékonyságával és szívének meleg őszinteségéből kifolyólag „barátok“-nak nevezte el. — Mert hiszen ők valóban igaz és talán egyetlen barátjai is voltak ezen elhagyatott, bár jobb sorsra méltó népnek. A csiksomlyói gymnasium történetének folyamán is a néppel látjuk őket folytonosan és annak javán perczig sem lankadó buzgalommal működni. Sőt azt is látjuk, hogy ezen egyetlen középiskolánk létét, keletkezését, fennállását és fejlődését is épen ezen derék „barátok“-nak köszönheti.

A II. alatt a gymnasium történetének „Lukács Mihálytól Mária Thereszia tanügyi rendeletéig“ (1725—1773) terjedő részével 18 lapon foglalkozik, Ebből megtudjuk, hogy a gymnasium állandó léte és felvirágozásához ez időszak alatt két igen fontos tény adta elő magát. Ugyanis az 1817 után felmerült inséges idők, különféle csapások a „barátokat“ a gymnasiummal együtt mostoha körülmények közé juttatták. És éppen a hanyatlásnak indulás idejében jön a legnagyobb segély Lukács Mihály apostoli jegyző és csikkozmosi plébános azon örökemlékeztető tényében, melylyel a gymnasium és a finövelde alapítása javára tetemes összegre rugó vagyonát még életében átadván, „a gymnasium történetében egy fényes, új korszak megalapítója lón, s ez által örökre emlékeztető példáját emelt, melyet a hálás utókor kegyeletének örökzöld koszorújával övez.“ Másfelől a csiki székelység is a valóságos kegyelet és oktatás szent ügye iránti nemese érdeklődésének egy újabb megragadó példáját adta, midőn az igényeknek megfelelőbb a most is fennálló (később 1837—38-ban javítva s a semináriumnal is megtoldva) új, tágas gymnasiumi középület emelésére határozta magát és az 1870-ik évi június 17-én a szükséges épületanyag összehordását is megkezdette és oly serényen folytatta, hogy július 25-én már az alapkö is letétehető.

A mily nevezetes, fontos és elhatározó volt e két tény a gymnasium s általában a tanügy haladására nézve, éppen oly csapásnak tekinthető a székely határorségnek a madófalvi siculicidiumot, s általában a határszéli székelységnek csaknem teljes leigázását előidéztet felállítás.

Kevésbé ellensúlyozhatta ezen csapást Mária Teréziának a III. alatt tárgyalt tanügyi rendeletének kiadása, s az abból folyó követelmények megvalósítására irányult folytonos törekvés, mert az itt és a VI. alatt „katonai zaklatások“ ezimen előadandókból szörnyülködve tudjuk meg, hogy míg a kegyes királyné egyfelől mély bölcsességgel és teljes jóakarattal törekedett és fáradozott a tanügy emelésén; addig a katonai hatóságok másfelől mily határtalan zaklatásokat követtek el a tanuló-ifjuság, azok szülői és a tautestülettel szemben; s mily apadhatlan találékonysággal bírtak arra is, hogy a tanuló-ifjuság képzését is saját céljaik és igényeik-

A mit tehát: az örömtől könnyező szemeim oly szép színben láttak, s dobogó szívem sugott, megerősítést nyert a távoli idegenek ajkairól.

Kedves napom is volt ez. Este felé ott ültem uti- és élettársammal a történelmi palota főajtójánál, az orosz társaság és a nemes gróf még ekkor is fáradhatatlanul folytatta szemlélődését; a gróf ur nagy komplimentet üdvözölt, e barátságos udvariaság annyira meglepett engem, s feleségemet, hogy a székekről, mint valami regruták, egyszerre talpra ugrottunk és egy hirtelenül viszonzott szalutációval bucsúztunk el a kedves társaságtól, mert nemcsak a nemes gróf, hanem az oroszok is megtetszetek nekünk.

Nincs toll, mely a ragyogó kiállítást mint a minőnek azt a szem látja, képes volna leírni, vagy csak megkísérteni merné.

A kiállítási körút villamos vonatán egy rövid szemlélet is oly festői képeket hoz elénk, a minőket csakis tündéri mesékben hallottunk. A liget lombjai s virágos pázsitja körül szebbnél-szebb paloták, csarnokok, pavillonok mosolyognak felénk; egyik tiszta arany, a másik hófehér, majd a legválasztékosabb stíjben és színben, s ha ezen alkotások remekeit megszámlálnók 200-ig kellene számlálnunk.

E tündéri város felett az impozáns iparcsarnok uralkodik nagy aranykoronájával. Csakugyan koronája a kiállításnak. Már régi ismerősöm. 1885-ben is láttam; de most kívülről jóval nagyobb, belülről sokkal gazdagabb. Nagy örö-

mökre szolgált, hogy székely iparosok is helyet kértek benne.

Előtte van a fontaine lumineuse (világító színes szökőkút), mely esténként gyönyörű és sokféle színben szórja a villamos fénytől ragyogó vizsugarakat. Tengernyi nép gyűl össze mindannyiszor; gyönyörködött a hullámzó tarkaság, melyből kiemelkedik a fővárosi fényes divat.

A tó közepén van a történelmi kiállítás. Elöl a renaissance-csoport, szemben a góthikus-csoport és Vajda-Hunyad vára, továbbá a román-csoport, mindez telve drága és nagyszerű emlékekkel; Lehel kürtjétől kezdve a 48-iki eseményekig. Ennek a szemlélésénél egyik bámulatból a másikba esik az ember, s csodálattal gondol az elmúlt nagy időkre és emberekre.

Gyönyörű és gazdag a horvát pavilon, bosnyák-csarnok, a főváros,- háziipar,- mezőgazdasági,- malomipari,- ősfoglalkozási,- közlekedési,- közoktatási,- erdészeti-csarnok; sőt elragadó mind a 200 pavillon, melyeket leírni hiu törekvés lenne.

A kiállításon kívül egyik legérdekesebb és élelmesebb alkotás az Ós-Budavár. A harmadfélszáz év előtti budai vár nagy részét ábrázolja korhűen, sikátoros, tornáczos, zeg-zugos épületeivel, a török világra emlékeztető fakó falaival. A Mátyás templom, budai mecset (tánczó dervisekkel), Rákóczy,- Thököly háza, magyar városrész, rác- és török-utca, bazárjaival válnak ki. Sok látványosság szolgál szórakoztatásra külön-

belépő-díjakkal, ha mind megakarjuk nézni, 18 forintba kerül. Azonban ingyen is sok érdekes szórakozás kínálkozik: Serly ének- és zenekara, ingyen színház, katonai zene, olasz énekesek, kik eszeveszetten fujják a jámbót, török muzsikusok, stbi. Ha az egyik elhagyja, felesendül a másik. Az ember önkéntelenül hahotára fakad, a mint a publikum egyiktől rohan a másikhoz.

Közben-közben a virsli-csináló gép is nagy dörömbölésével magához csalja a publikumot, a hol látható a virsli rövid élete. Megölik az állatot, vagdalják a husát, töltik a hurkába, elosztják, megfűstölik, megfőzik, reszelik a tormát, papir-tányéron megeszik, 20 krt fizetnek, megisznak egy pohár sört és az ember szaladhat tovább vége a virslinek oly hamar, mint ezt elmondtam.

Gyönyörűek a Feszty-körkép, Kosciuszko-körkép, a Pokol-körkép, Plasztikon, Konstantinápoly, melyek érdekes tanulmányokat és változatosságokat tárnak elénk. Kedves része a kiállításnak a tarka képekben gazdag falu is, s ebben — reánk nézve — a mi szentdomokosi szép székely házunk, a hol Karda Mihály székelygazda barátságosan fogad bennünket, elénk adja a csiki látogató-könyvet, a melybe azonban még kevesen vagyunk bejegyezve. De mennyit lehetne és kellene még írni a kiállításról, melylyel úgy vagyunk, hogy minél többet beszél róla az ember, annál több a mondani valója; azonban a papirosom elfogyott, s be kell végeznem a leveletemet.

nek megfelelően irányítsák és korlátozzák, ugyan-nyira, hogy a néha 400-as létszám végül gyakran 30-an is alól volt; s miként szerző is találóan jegyzi meg: „A nemes, délczeg határór gyerme-kenek rosszabb volt a sorsa, mint a jobbágyának, melyet az approbaták értelmében földesura nem tilthattott el az iskolától.”

De itt azt is hozzátehetjük, hogy a nemes székelyek a határári intézmény alatt a jobbágyo-kénál minden tekintetben rosszabb, csaknem rab-szolgai sorsban voltak. — Kellett tehát, hogy 1848—49 felvirradjon, hogy az átok saját műve által e tekintetben is megbosszulva legyen.

Szerző IV. alatt „A gymnasiumnak a szabad-ságharcz utáni visszaállításától a m. kir. vallás- és közoktatásügyi tanterv életbeléptetéséig,” az V. alatt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium által kiadott első gymnasiumi tanterv életbelépté-tésétől mostanig,” mint a gymnasiumnak valódi és állandóbb nemzeti irányu fölvirágzásának biztosít-ására szolgáló üdvös intézmények korszakát nagy részletességgel tárgyalja. E fejezeteket s a volük cupcsolatosokat bizonyára mindenki, de különösen a gymnasiumban ez időszak alatt tanult, s ma már az élet különféle pályáin izzadók nagy érdeklődéssel és élvezettel fogják olvasni.

A VII—XXIII. alatt a gymnasium külső tör-ténetéhez szorosan nem tartozó, hanem inkább ana-k beleétele, állapotára, vonatkozó különféle ér-dekes és megismerésre méltó dolgok és statisztikai adatok vannak érdekesen előadva.

A XXIV. alatt a gymnasiumnak nemcsak a közelebbi vidékekre, de mondhatni a magyar állam minden területére, s tájaira kiterjedő kulturális hatását ismerteti nagy meggyőződéssel és közvetlen-séggel.

A XXV—XXVI alatt a tulajdonképeni iskolai értesítő ad számot a lefolyt tanévben történekről, s figyelemzetet és utasít a jövő tanéve tudnivalókról.

A munka Györgyjakab Márton csikszeredai nyomdájából került ki a szokott és megfelelő tet-szetős alakban és nyomással.

Mindezekből kitűnik, hogy nagy fáradsággal, sok utánjárással és két—három év kitaró munká-ságával megirt olyan munka ez, melyből mindenki, de különösen a csiki székelység és annak ifjúsága alaposan láthatják, hogy a viszontagságokban gaz-dagabb, de az anyagi javakban sokkal szegényebb elődök erejüket is felülmúló mily nagy áldozatokat hoztak az utókor gyermekeinek oktatása, jó haza-fiakká képezhetése és könnyebb boldogulhatá-sának örök időkre leendő biztosítására. Olyan munka ez, mely egyfelől kulturtörténeti szempontból nagy lézogat pótól; másfelől csakis a jól végzett kötelesség megnyugtató öntudata által jutalmazható meg kellőképen. Szilárdan meg vagyunk győződve, hogy szerző is ebben találja legfőbb és legszebb jutalmát. Mert ily különleges értékű munkának meg-felelő anyagi jutalmazásáról a szerző rendesen előre le szokott mondani.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Adakozás a madéfalvi emlékalap javára.** A nevezett célra Miskolcz városa 3 frt, Felső m. j. főszolgabíróságtól 2 frt 10 kr, 941. sz. gyűjtő-iven a marosvásárhelyi rendőrkapitány 8 frt 40 krt, 1037. sz. gyűjtő-iven Karczag vá-rosa 5 frtot, 1004. sz. gyűjtő-iven Hajdu-Böször-mény polgármestere 4 frt 55 krt, Maros-Torda-vármegye alispánja 922. sz. gyűjtő-iven 10 frtot, Ujbánya szab. kir. és bányaváros tanácsa 996. sz. gyűjtő-iven 2 frt, Főszolgabíró Nyárádszereda 15 kr.

Jelen számunkban ki van mutatva 35 frt 20 kr.
Az eddigi gyűjtés 3060 frt 99 kr.
Főösszeg 3096 frt 19 kr.

Azaz: **Háromezerekilencvenhat forint 19 krajczár.**
Fogadják a nemesszivű adakozók a szent ügy nevében legihálásabb köszönetünket.

— **Eljegyzés József főherczeg családjában.** A legnépszerűbb és a legmagyarabb főher-czeg családjában a gyászt öiöm váltotta fel e hó 15-én. Leányuk Mária Dorottya főherczegnő az nap váltott jegyet az alsóthi kastélyban Fülöp Orleansi herczeggel a régi Francia Orleans-ház ezidőszerinti fejével és trón pretendensével. Az egybekelés, hirszerint ez év október havában fog megtartatni. Az örömhír bizonyára viszhangot kelt minden magyar szívében, mert nem lehet magyar ember, a ki nem szeretné József főherczegét és családját. Ez a család közöttünk él, s szeretjük őket, mint vért a mi vérünkől, mint a legjobba-akat a magunk fajtájából. Mikor a családot gyász érte, a mi szívünk is sajgott, viszont az ő örö-mükben mi is osztozunk. A gondviselés áldása kísérje továbbra is a családot és a frigyét, a mely két fiatal szívet egyesíti.

— **Miniszteri köszönet.** A vallás- és köz-oktatási miniszter csikpálfalvi születésű, nagy-er-nyei nyugalmazott kath. lelkész Fülöp Alajosnak ezer forintos iskolai adományáért köszönetét fe-jezte ki.

— **Esküvő.** Csik-Szentmártonba folyó hó 16-án tartotta esküvőjét csikvárdotsfalvi Orbán Já-nos köSerti csemőr-örsvezető, Bardocz Ágnes kis-asszonnyal, Solnay Sándor odaváló lakós ügyvéd kedves és csinos leányával. D. e. 11 órakor a ro-konság és közelebbi ismerősökből álló nászkoszoru teljes ünnepi díszben a helybeli anyakönyvi hiva-talba vonult, hol a polgári kötést Birtha József szol-gabíró, mint anyakönyvvezető végezte, a plebániális templomban az egyházi funkciót pedig tisz. Török Ferencz s. lelkész ur teljesítette. Az esküvőt Solnay Sándor ügyvéd, mint örömapa házánál fényes ebéd követte, melyen a szives házi gazda kedvesség- és előzékenységben igazán felülmulhatatlan volt.

— **Congrua bizottsági tagok kineve-zése.** összeirandó lelkészi és segédlelkészi jöve-delmek és kiadások felülvizsgálatára a vallás és közoktatásügyi miniszter rendelete folytár alaki-tott törvényhatósági felülvizsgáló-bizottság tagja-ivá az egyház részéről Lönhárt Ferencz erdélyi római katolikus püspök ur ő nagyméltósága által ezideig kinevezettek: a) a felsíki kerület plebániára nézve főtiszt. Murányi Kálmán főespe-res, Jakab Lajos csik-szentmihályi plebános-ales-peres és Domokos János csikszeredai plebános urak; b) alsíki esperesi kerület plebániára nézve tiszteendő Hosszu Ferencz sentkirályi plebános, kerületi jegyző, továbbá Bálint Lajos szentsimoni és Veress Antal nagykászoni plebános urak.

— **Himen.** Ágoston Ágoston gy.-csomafalvi birtokos és kereskedő e hó 12-én vezette oltárhoz Jánosi Virát, Jánosi János gy.-ujfalvi birtokos és kereskedő kedves leányát. Állandó boldogságot ki-vánunk.

— **Deák Péter** a délvidéki színtársulatnak igazgatója 36 tagból álló operette, népszimű, dráma társulatával megé rkezett és előadásainak sorozatát tegnap július 21-én, kedden a „Caillag“-szálloda uagytermében a Koldusdiák operettével kezdte meg. Társulatának jelesbjei: D. Vlád Gizella opera és operette primadonna. Á. Zoltán Olga operette és soubrette énekesnő. Sipos Gizella népszimű éne-kesnő. Nagy Vilma hősnő, drámái szende. Mikeiné anya. Deák Péter jellemkomikus. B. Szabó J. te-norista. Szepessy Gusztáv kedélyes apa. Mezei Béla komikus. Gyárfás Ödön szerelmes színész. Huber Miksa karnagy, stb. stb. A 12 előadásra szóló bér-letet, melyet Mezei Béla színiigazgatói titkár eszkö-zől, melegen ajánljuk a műpártoló közönség szives figyelemébe. Heti műsor: Szerdán Goldstein Számi, az új honpolgár. Csütörtökön Kis alamuszi. Honty háza, Herepey Ferencz legújabb színműve. Szomban-ton Bányamester operette. Vasárnap Télen, Bokor leg-újabb énekes népsziműve.

— **Halálozások.** Eszenyi Mihályné szül. Bartó Rózália életének 51., boldog házasságának 31-ik évében folyó hó 19-én déltűn 2 órakor a halotti szentségek áhitatos felvétele után elhunyt. Földi részei folyó hó 21-én délelőtt 9 órakor fog-nak Csik-Szépvízen az iparos kápolna temetőjébe helyeztetni. — A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara nagytevékenységű és köztiszteletben álló másodtitkárát, László Gyulát — a mint arról részvétellel értesültünk, — súlyos csapás érte. Sze-rető hitves társát, szül: Lénárd Zéfit folyó hó 13-án ragadta ki a halál karjai közül Zajzonban, hol betegségében üdülést keresett. Béke poraikra!

— **Újabb vasuti összeköttetés Ro-mániával.** A mint értesültünk a brassó-három-széki vasutnak sósmezőig, vagyis az ország ha-táráig leendő folytatólagos kiépítése s a romániai Ovesti vonallal való összeköttetése a megvalosú-láshoz közeledik. Béli Tivador háromszékme-gyei nagybirtokos ugyanis a határszélig vezető vas-utvonal előmunkálataira engedélyt nyert s Ro-mánia részéről szintén az összeköttetés létesíté-sére Negropontes gorzafalvi nagybirtokos, kons-tantinápolnyi bankárnak — ki állandóan Párisban lakik — engedély adatott. Az engedélynyesek a közérdekű terv megvalósítását tartván szemelőtt sósmezőre találkozózt tüztek ki hol a napokban fognak a vasut finánczirozása, az engedély kér-dése s az építkezés megkezdése iránt teendő lépé-sek céljából összejönni.

— **Fürdőink helyzete.** Nemcsak a kiállít-ás tömeges látogatásából származó részvétlenység hanem az eddig folyton kedvezőtlen időjárás is nagy hátránya volt a fürdőink prosperálására. Még azok is, kiknek zsebét millenárius kiállításunk meg nem lapította, a hideg fürdő helyet otthon a kályha mellett voltak kénytelenek eddig a hideg levegő ellen oltalmat keresni. A rendkívüli körülmények és időjárás hatása meg is látszik fürdőinken. Még tízed résznyi állandó vendéggel sem bírnak für-dőink az évad közepén, mint máskor annak kez-detén. A kies fekvésű Tusnádfürdő vendégeinek száma most a hónap második felében is alig tesz 189 személyt, míg a mult év hasonló időszakában a látogatók száma meghaladta az 500-at. A jelen-legiek létszámából is nagyobb kontingens a vasut-építő vállalat vezetői, bérlői és más alkalmazottjai szolgáltatják. A páratlan szépeágű boraszéki fürdő-ről is hasonló kedvezőtlen hírek érkeznek. A ja-kabfalvi fürdőnek még alig akadt az idén látoga-tója. A szép restaurált szögödi fürdő alig számlál pár családából álló állandó vendéget, s a vidéki közönséget is a naponkénti látogatásból vissza tar-totta az eddigi obnormis időjárás. A magasan fekvő hargitai klimatikus gyógyhelyet az időjárás zord-sága miatt még kevesebben kereshették fel eddig. Szóval nemcsak a fürdő- és háztulajdonosoknak okoztak eddig a rendkívüli viszonyok érzékeny jövedelemvesztességeket, hanem leginkább sújtotta az egyes vendéglők bérlőit, kik aligha beérik a megelőző években zsebetett haszon elvesztésével, ha csak az időjárás tényezők az évad második felében a helyzetet kedvezőbbé nem alakítják.

— **Csik-Tusnádfürdőn** a fedett sétány táncztermeiben folyó évi július hó 25-én, szomban-ton Anna-bál rendeztetik. Kezdeté este 9 órakor. Belépti díj személyenkint 1 frt. Ajánljuk a mulató közönség figyelemébe.

— **Öngyilkossági kísérlet.** Gy.-Szentmik-lóson gyufaoldattal mérgezte meg magát egy Weszlai Margit nevű pinczér-leány, s hogy az eset még na-gyobb szabásu legyen egy kereskedő üzlet helyisé-gét választotta ki, s ott itta meg vízben a gyufa-oldatot. Épen heti vásár lévén, s az eset a délelőtti órákban történt, s így nagyobb zavart csinált az il-lető üzlet fiatal tulajdonosának. A gyorsan adott or-vosi segély megmentette a szerelmi bánatában el-követett, s az élettől megszabadulni óhajtó, külön-ben takarékos pinczér-leány életét, s most lakásán ápolják, s orvosi vélemény folytán veszélyen ki-vül van.

A csiktuánadi fürdővendégek névsora.

Br. Stengel Lipót, főhadnagy a bajor hadseregbe München, Fischer Jánosné, kereskedő neje Buda-pest, Rákota Mária, magánzó Giurgiu, Jokovits Zsigmond, kereskedő Bukarest, Wechlor Ede ke-reskedő Arad, Kárpáthi Gusztávné, áll. főgymn. tanár neje Nagy-Szeben, Balogh Ferencz m. kir. honvéd alezredes Erzsébelváros, Altmann Eleo-nora, magánzó Bukarest, Prager R., magánzó Bukarest, Schwitter Anna, magánzó Bukarest, Schnabel Mária, mérnök neje Középlak, Dr. Gross Benő, ügyvéd Kalocsa, Dr. Weiss Simonné, ügy-véd neje Kalocsa, Prager Sofie, kereskedő neje Bukarest, Neufeld Béla, tánczitanító N.-Várad, Reich Olga, tanítónő Bukarest, Prager Katalin, magánzó Bukarest, Kondorosy József, építész Arad, Ifj. Káhn Leb, régálé bérlő M.-Sziget, Müller Berta és Mártz Adél, főmérnök neje Kó-halom, Faul Laura, magánzó Budapest, Dr. Hu-szág Nándor, ügyvéd Zenta, Kiss Lajos, telek-könyvvezető Kézdi-Vásárhely, Benkő Sándorné, szeszgyáros neje Kézdi-Vásárhely, Nagy I. Lázár, takarékp. pénztárnok Kézdi-Vásárhely, Prager Gyula, kereskedő Bukarest, Caragiale Tonis Luca, irodalmi író Bukarest, Hersch Hermanné, kereskedő neje Arad, Özv. Grünfeld Ignáczné, magánzó Nagy-Enyed, Grünfeld Jenő, fogszi-gorló Nagy-Enyed, D. Saincanu, tanár Bukarest, Czikeli Mihály, adótiszt Fogaras, Blum Lajosné, birtokosnő N.-Eczéd, Szász Izsak, ügyvéd Sepsi-Szentgyörgy, Özv. Dagariu Illésné, gör. k. lelkész neje Arad, Dr. Negruclu Emil, orvostudor Ba-lázsfalva, Zagyva Imre, hivatalnok Debreczen, Lovenbach Alfréd, kereskedő Bukarest, Reissen-berger Frigyes, tanító Nagy-Szeben, Lörny Adolfné, fakereskedő neje Szeged, Lengyel Lajos, birtokos Kolozsvár, Kuhn András, kereskedő Gy.-Fehérvár, Birman Fülöp, kereskedő Bukarest, Troitel János, gazdász Köhalom, Ingor Laora, építész neje Jassy, Dr. Halász Henrik, orvos Hódmező-Vásárhely, Lang Hermina, posztosné Brassó, Mores Julia, posztosné Brassó, Delugau Anna, kereskedő Sztatina, Hirsch Adolfné, fogy. bérlő igazg. neje Csik-Szereda. Napos vendégek-és utazókkal a személyszám összesen 189.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. BOCSKOR BÉLA.
FŐMUNKATÁRS GYERGYÓBAN:
V É R T E S L A J O S.
KIADO- és LAPTULAJDONOS:
GYÖRGYJAKAB MÁRTON.

NYILTTÉB.)

Fogbajban szenvedők figyelmébe.

Wellner Gyula speciálista fogász fogászati műtermét Gyergyó-Szentmiklóson megnyitotta. Hol is e hónapban a fogbajban és foghiányban szenvedőknek rendelkezésre áll. Készít jótállás mellett a következő műtétet: U. m. műfogak aranyban, kautuk lemez nélkül, rágásra használhatók, a legfinomabb kivitelben. Egyes fogak, fogsorok, a legújabb amerikai mód szerint, fogtömés a legkiválóbb anyagokból. Jutányos árszabás.

Rendel: Gyergyó Szentmiklóson.

Főtérén Czifra Ferencz ur házában, I. emeleten reggel 8-12., d. u. 2-6 óráig.

*) E rovat alatt megjelentekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

Hirdetmény.

Alulírott, mint a vagyonbukott Fränkl Dezső csikszeredai kereskedő csődtömegének gondnoka ezennel közhírré teszem, miszerint a csődválasztmányának f. évi július 14 én kelt határozata értelmében a csődtömeghez tartozó 2062 frt 36 kr-ra becsült árucikkek és bolti felszerelések egy tömegben 1896. július 31-én d. e. 10 órakor írásbeli ajánlat és szóbeli árverés útján eladtnak.

Írásbeli ajánlatot tenni szándékozók felhívának, hogy a fennebbi becsérték 10%-ával és 50 kros bélyeggel felszerelt zárt ajánlataikat, — melyben a megajánlott összeg számmal és betűvel tisztán és olvashatóan kiírandó, — az árverés napjának d. e. 9 órájáig hozzám adják be, mert később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A szóbelileg árverezni szándékozók szintén kötelesek a becsérték 10%-át bánatpénzül az árverés megkezdése előtt letenni.

Az írásbeli ajánlatok és szóbeli ígérek elfogadása fölött a csődválasztmány 48 óra alatt határoz a fenntartja jogát, hogy esetleg újabb árverést rendeljen el. Az el nem fogadott ajánlattevők s illetve árverezők bánatpénze a csődválasztmány határozata után azonnal visszaadatik.

Az elfogadott ajánlat, illetve ígéret tevője köteles a megajánlott, megígért összeget az áruraktár átvétele mellett 8 napon belül készpénzben az én kezembehez lefizetni; ennek elmulasztása esetében bánatpénze elvesz és új árverés fog megtartatni.

A csődleltár irodámban és a cs.-szeredai kir. törvényszék, mint csődbíróságnál (Weér György kir. tszéki bíró csődbiztos urnál) a hivatalos órák alatt betekinthező.

Csik-Szeredán, 1896. július 14-én.

Dr. Csiky József, tömeggondnok.

A gyergyói járás főszolgabírójától.

Sz. 3700—893.

ki.

Pályázati hirdetmény.

Gyergyó-Tekerőpatak 2047 lelket számoló nagyközségben a jegyzői állás üresedésbe jövén, annak betöltésére ezennel ismételtén pályázatot hirdetek, s felhívom mindazokat, kik ezen állást elhaverni óhajtják, hogy az 1883. évi I. törv. czikk 6-ik §-ában körülírt minősítésről szóló oklevéllel, honossági és erkölcsi, valamint eddigi szolgálatukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat hozzám 1896. évi augusztus hó 10-éig bezárólag adják be.

A jegyző javadalmazása évi 400 frt fizetés, természetbeni lakás, 50 frt irodai, 25 frt utazási átalány és a magán munkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak.

Gyergyó-Szentmiklóson, 1896. július hó 7-én.

Nagy Tamás, főszolgabíró.

2-3

Szám 624—1896. á.

Hirdetmény.

A nagyméltóságn kereskedelemügyi m. kir. miniszterium az 1896. évi július hó 7-én kelt 36850. számú rendeletével a héjjasfalva-gyimesi államut 114—130. km. szakaszán lévő 78., 87. és 119. sz. hidak újraépítését a kapcsolatos ut és meder szabályozással összesen 4517 frt 88 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok foganatosítása céljából az 1896. évi augusztus hó 7-ik napjának d. e. 10 órájára a Csikmegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhívának, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítható, s a részletes feltételekben előírt 5% nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponként megtekinthetők.

Kelt Cs.-Szeredán, 1896. évi július hó 19-én.

Csikmegyei m. kir. építészeti hivatal.

Előre haladott nyári idény miatt mélyen leszállított árak

BARCSAY K.

női és férfi divat-üzletébe

CSIK-SZEREDÁN.

Divatos ruhakelmék 30, 45, 55—1 frtig.

Mosó szövetek 20, 25, 32, 35, 45 kr.

Rumburgi vászon egy vég 7.50, 8, és 8.50 egyedüli raktár.

Értesítés.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű vevő közönséget, hogy **INDIG MIKSA** cég alatt a Szultán Lázár-téle házban létező vegyes üzletemet folyó hó 16-tól kezdve a Szopos Domokos házába (Csütörtök-utca) helyeztem át.

A midőn ezt nagyrebcsült vevőim b. tudomására hozom, el nem mulaszthatom annak kijelentését sem, hogy valamint a múltban, úgy a jövőben is kötelességemnek tartom tisztelt vevőim meglegedését, lelkiismeretes és pontos kiszolgálás által kiérdemelni.

Magamat becses pártfogásukba ajánlva maradtam kitűnő tisztelettel

INDIG MIKSA.

Ő felsége a Király által az ezredéves országos kiállítás megnyitása alkalmával kitüntetett, valamint az összes kiállításon csakis legelső díjjal jutalmazott

Esterházy-Cognacot

tisztelt vevőimnek a legjobban ajánljuk.

Főraktár: **VÁKAR-FIVÉREK** Gyergyó-Szentmiklós.

8-10

Legjobb minőségű fehér új és ó-borait, melyeket Erdély legjobb bortermő vidékeiről közvetlenül szereztem be, legjutányosabb ár mellett ajánlok kicsinyben és nagyban.
Csik-Szereda 1896.
illő tisztelettel
Nagy Gyula.

Clayton & Shuttleworth
megfúvós gépjárműk Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzszállító-készletek, csapó-ékek, tisztító-berendezések, kőszelvények, kaszáló- és aratógépek, boronák, szénnyújtók.

"COLUMBIA" legjobb sorforgó gépek, szénkavakók, repavácók, kukoricamorzsolók, daráló, 610-malmok.

2 és 3 vasú ekék gazdasági gépek és minden egyéb
Részletes árjegyzékét kintantva ingyen és bérmentve küldetnek.